

Проучване на готовността за участие в доброволчески инициативи

Проучване в рамките на проект „**CAN and HELP**“,
по инициатива на ACES (Academy of Central European Schools),
основана от ERSTE Foundation и координирана от Interkulturelles Zentrum
(Австрия), в сътрудничество с VČELÍ DOM (Словашка република).

Кърджали, 2015 г

aces is an initiative of

ERSTE Stiftung

coordinated by

in cooperation with

VČELÍ DOM

and associated with

Общи сведения за изследването:

Изследвана съвкупност:

Ученици и учители от двете партньорски организации по проект „CAN and HELP“ - Colegiul National "Zinca Golescu“, Питещ, Румъния – координатор и Професионална гимназия по икономика „Алеко Константинов“, Кърджали, България – партньор.

Методика на изследването:

Количествено проучване, без зададени квоти и подбор с цел максимално покритие на целевата група;

Регистрация чрез попълване на онлайн въпросник, изготвен в два варианта – на български и на английски език.

Регистрирани участници: 290 души

Дейности:

- Разработване на методология;
- Изработване на въпросник;
- Техническа организация и разпространение на въпросника;
- Провеждане на допитването;
- Обработка и анализ на резултатите;

Време на провеждане: октомври – ноември, 2015 г

Изготвил: Димитрия Христова

Цели и контекст на изследването

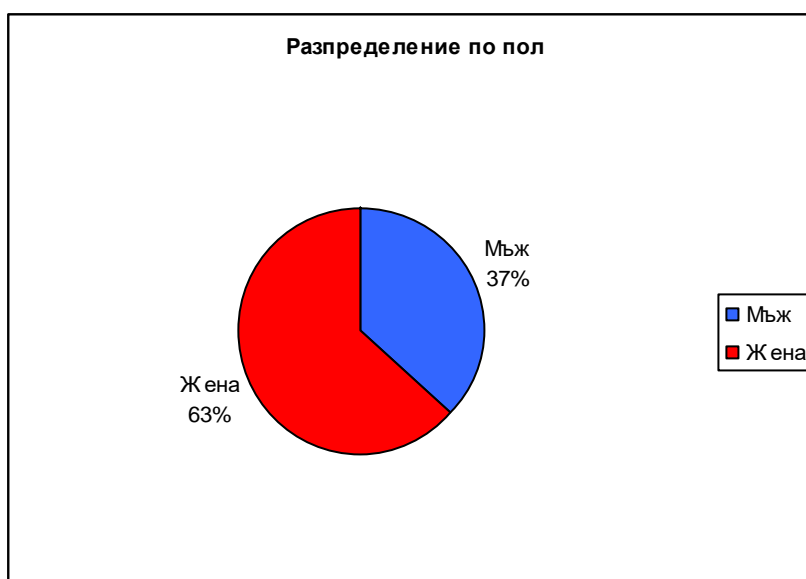
Целта на проучването е да установи дали анкетираните са запознати с понятието доброволничество, неговите форми и проявления. Анкетата дава информация за степента на готовност на учениците за участие в доброволчески и благотворителни инициативи. Въпросникът е анонимен и е създаден в два варианта – на български и на английски език.

Анкетата е изготвена от представители на колектива на Професионална гимназия по икономика „Алеко Константинов” – Кърджали за нуждите на проект CAN and HELP по ACES (Academy of Central European Schools).

За целите на изследването не са въведени квоти, а е допусната регистрация на максимален брой респонденти. Общият брой анкетирани, участвали в допитването е 290. Разпределението по училища / държави е: 210 от България и 80 от Румъния.

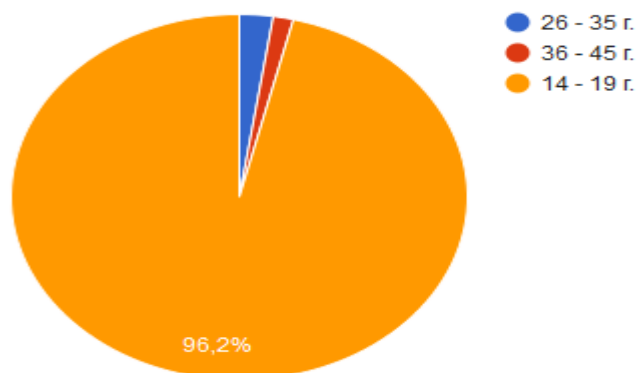
Профил на респондентите

Разпределението на анкетираните по пол е показано на следващата фигура.

Видно е, че при целевата група, взела участие в изследването, учениците от женски пол са повече от тези от мъжки пол.

Разпределението по възраст показва, че в анкетата са се включили основно ученици на възраст между 14 и 19 години. Много малка част от преподавателите са взели участие в допитването.

Възраст:**Общи представи за доброволчеството**

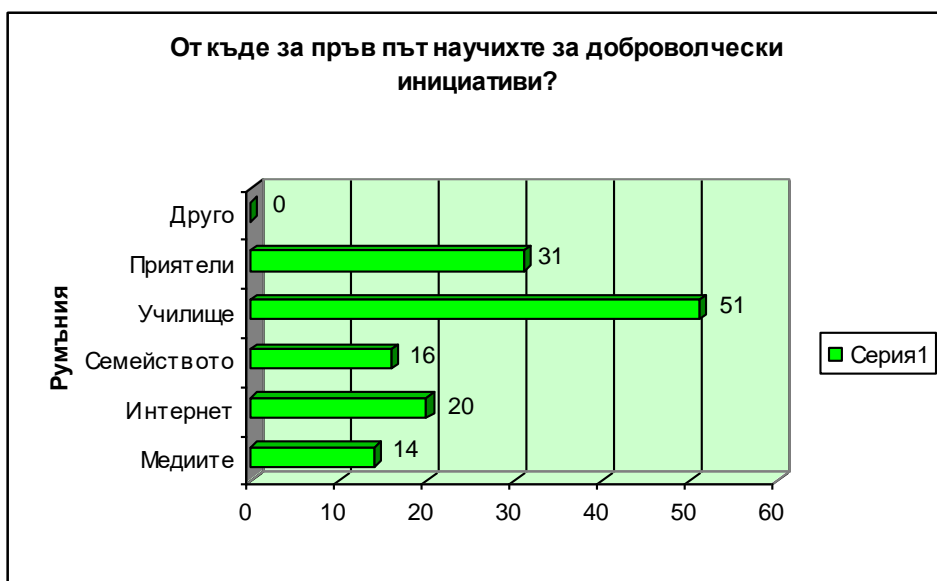
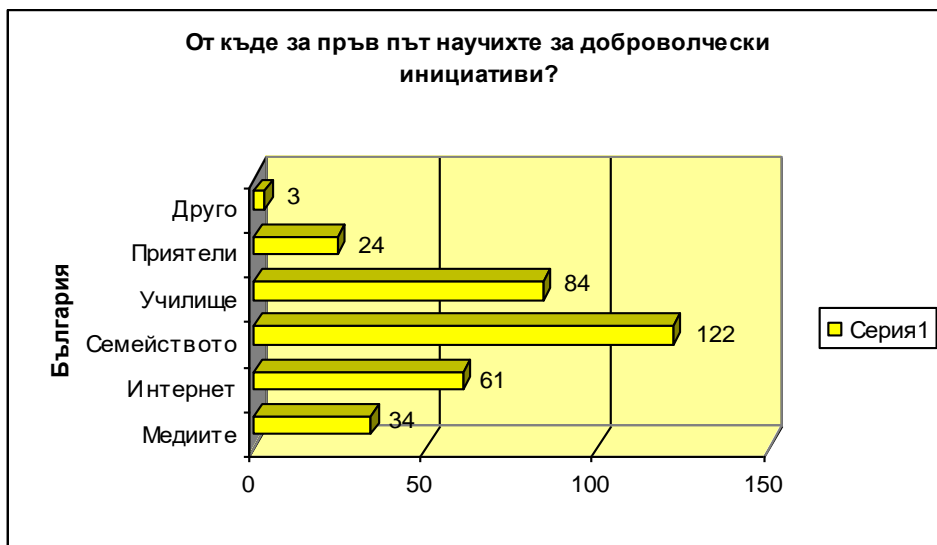
В опита си да открием какво разбират респондентите под доброволчеството – какво е или какво не е, кой го прави, кои организации работят с доброволци, важно ли е изобщо да има доброволци и ценен ли е доброволният труд, са заложени различни предварително зададени категории в отделните въпроси. Някои от въпросите предполагат избор на повече от един възможен вариант, а на други трябва да се посочи конкретен отговор.

Какво е доброволчеството?

Доброволчеството е многоаспектен социален феномен, за който няма общовалидна дефиниция. За целите на изследването бе предоставена възможност респондентите сами да посочат определение на понятието „доброволчество” според техните виждания и нагласи. Най-често срещаните определения са свързани с „безвъзмездна помощ на нуждаещи се”, „безвъзмездно полагане на труд или помощ, свързана с всякакъв вид хуманитарни дейности”, „взаимопомощ, сътрудничество и толерантност”, „добронамереност, състрадателност”, „да си отдаден на другите, да помагаш, без да очакваш нещо в замяна”. Някои от респондентите дори виждат доброволчеството като „възможност активно да участваш в промяната на общността, средата, организацията, взаимоотношенията и други”.

Над 50 % от българските респонденти са отговорили, че са научили за пръв път от семейството си за доброволчески инициативи. На следващо място се нареждат училищната институция и интернет. В Румъния отговорите на този въпрос се различават значително от тези в България. 63.8 % от румънските респонденти

отговарят, че училището им е дало основна информация за доброволческата дейност, а 38.8 % са получили тази информация и от приятели.

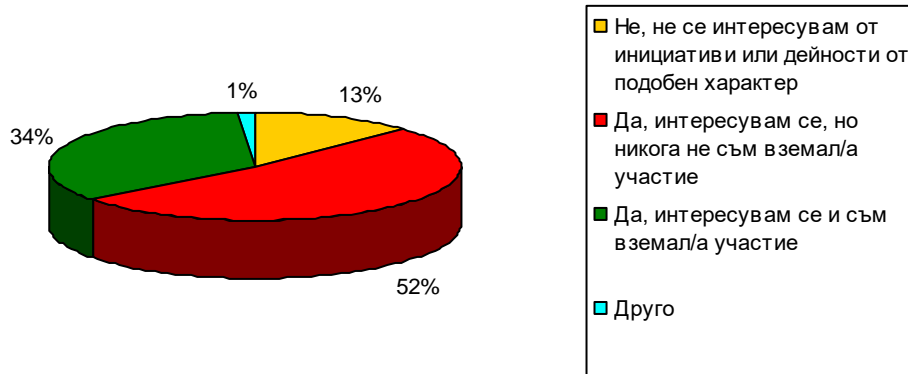

Анализът на данните показва, че в България би било добре в училищата да се засили дейността по промотиране на доброволческата дейност и да се привлекат учениците към участие в доброволчески инициативи.

Участие в доброволчески инициативи

Данните показват, че по-голямата част от учениците не са участвали досега в доброволчески и благотворителни дейности, но имат желание да се включат за въдеще. Малък е броят на хората, които изобщо не са заинтересовани от такъв вид дейности.

Интересувате ли се от доброволчество/благотворителност и участвали ли сте по някакъв начин в инициативи от този характер?

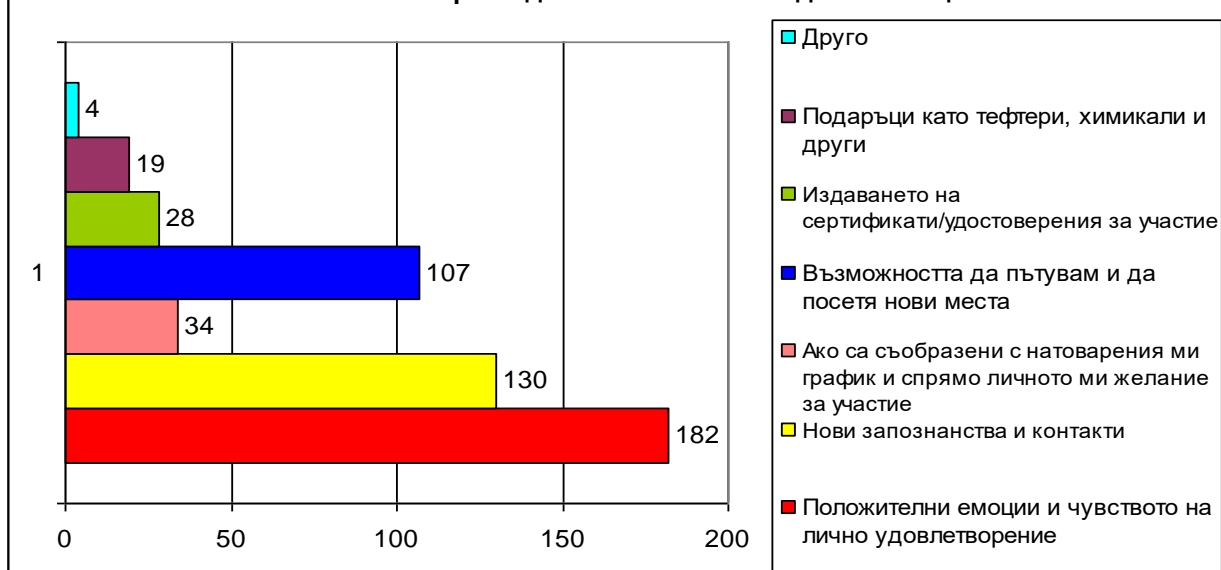

115 от българските респонденти са отговорили, че биха се включили в доброволчески или благотворителни инициативи, 75 може би ще вземат участие, ако инициативата представлява интерес за тях, 15 не биха се включили в подобен вид дейности, а 5 са посочили отговор „Друго”. В Румъния 54 от анкетираните са убедени, че ще се включат в доброволчески инициативи, 23 все още се колебаят, а трима не биха взели участие.

Мотивация за участие в доброволчески инициативи

Мотивацията на учениците да участват в дейности от този вид са преди всичко положителните емоции, чувството на лично удовлетворение и нови запознанства и контакти, както и възможността да пътуват и да посетят нови места.

Какво би ви мотивирало да се включите в подобни инициативи?

Безспорни доброволчески дейности, в които голяма част от анкетираните биха се включили са – помагане на нуждаещи се хора, чрез даряване на пари, дрехи, храни; помагане на болни деца, деца със специални потребности или деца, лишени от родителска грижа; грижа за болни/самотни/възрастни хора; помагане за опазване на околната среда; кръводаряване. По-малко разпространени доброволчески дейности според участниците в анкетата са предоставяне на безвъзмездни услуги и консултации – 4 % и набиране на парични средства за различни цели – 7 %.

В отговорите на респондентите има разграничаване на виртуалното от реално доброволчество. Отчитайки слабостите в подобна формулировка, виртуално доброволчество наричаме всяка форма на доброволен труд, която се осъществява във виртуалното пространство, в интернет. В рамките на изследването са заложили две дейности, които попадат в тази категория: „подкрепа и застъпване за различни каузи в интернет“ – с 4% одобрение и „създаване на тематични групи в социалните мрежи“ – с също с 4 % одобрение. 4% от отговорилите определят подписването на петиции и подписки като доброволчество.¹

В извадката доминира схващането, че доброволството не се случва на лист хартия или пред домашния компютър. Доброволческите дейности са реално, ангажирано участие на отделния човек или група от хора в дейности, адресиращи конкретни нужди или каузи. Подкрепата на каузи във формат LIKE/UNLIKE, създаването, поддържането и участието в тематични групи в социалните мрежи често е съпътстваща дейност, която е част от реална доброволческа инициатива и това обяснява до голяма степен отговорите на повече от половината от запитаните, че одобряват виртуалните форми на доброволството.

Около 90 % от респондентите са категорични, че биха взели участие в инициативи за почистването на замърсени места, в населеното място, в което живеят и биха оказали помощ на възрастни хора, сираци, болни деца или деца със специални потребности.

Не е малък броят на анкетираните, които не биха заминали като доброволци в друга държава - 36.7% от българите, взели участие в проучването и 31.3% от

¹ За сведение: Приложение 1 – Графика

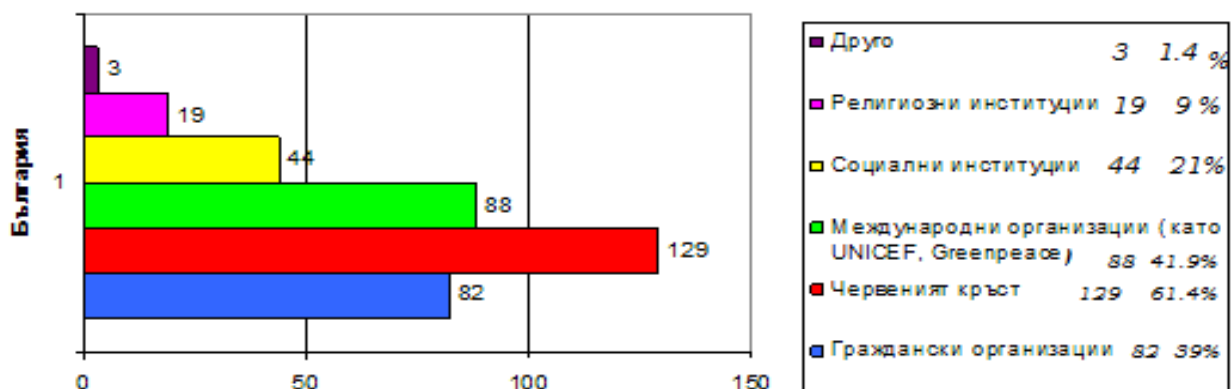

румънците. Това показва, че респондентите считат, че могат да бъдат от полза и да направят повече за родината си.

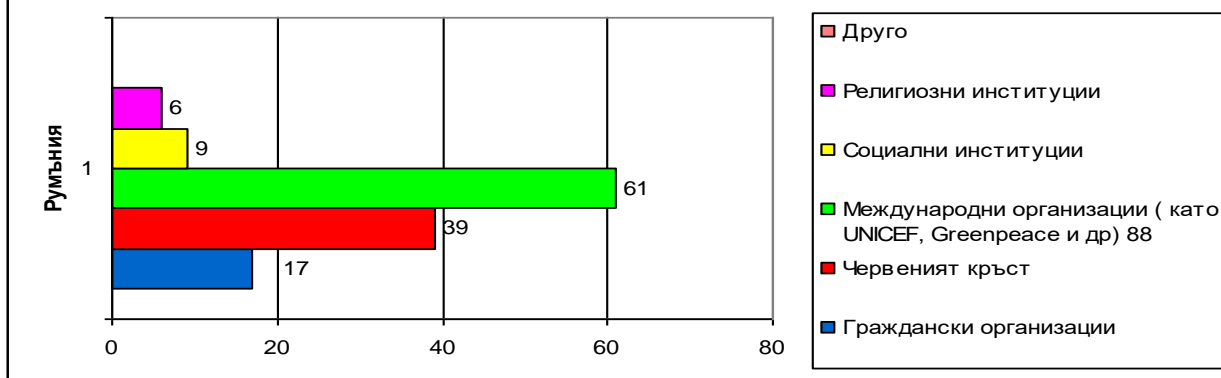
Организации, работещи най-често с доброволци.

Наблюдава се съществено различие между отговорите на респондентите от двете целеви групи. В България според учениците безспорен лидер сред организациите, работещи с доброволци, е Червеният кръст. На следващите позиции, с много близки стойности, се нареждат международни и различни граждански организации. За респондентите от Румъния най-разпространените организации, които работят с доброволци, са международно признатите като например UNICEF и Greenpeace.

Кои организации най-често работят с доброволци?

Кои организации най-често работят с доброволци?

Роля и значение на доброволците

За преобладаващата част от респондентите доброволчеството е социално явление, касаещо самото съществуване на социума. Анкетираният поддържа мнението, че не трябва да подхождат егоистично и да мислят само за себе си. Доброволчеството дава на нуждаещия се и възпитава даващия, напомня

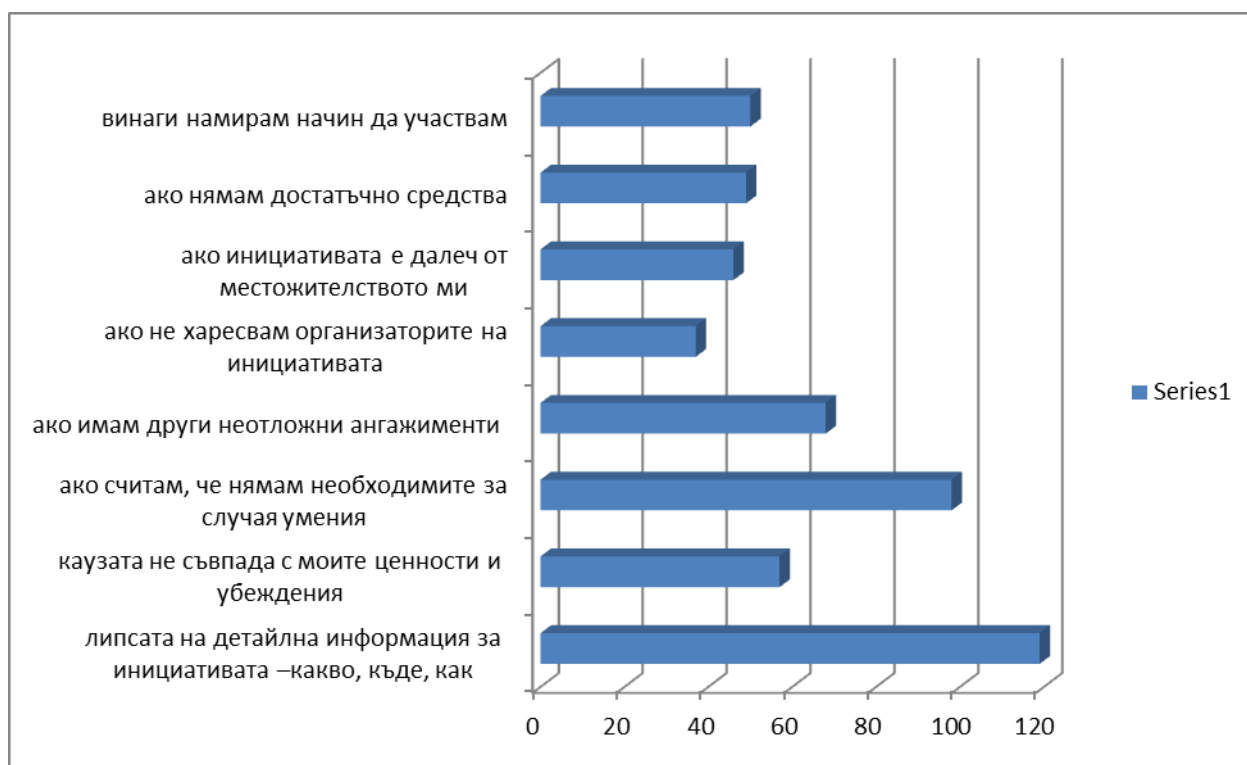
принадлежността към по-голямата социална група, отвъд семейството и приятелския кръг. Нещо повече, доброволчеството е характерна черта на високата гражданска култура, то „възпитава пълноценни граждани“. Много от участниците в проучването споделят, че проявяват солидарност защото може някой ден и те да имат нужда от помощ. Според част от анкетирания доброволчеството компенсира слабостите в публичния сектор, произтичащи от това, че държавата не изпълнява успешно своите функции като регулатор на обществения сектор.

Фактори, възпиращи участието в доброволчески инициативи.

Има много и съществени фактори, които възпират или възпрепятстват участието в доброволчески инициативи. Според анкетирания водещо значение има липсата на детайлна информация за доброволческата инициатива и мястото на нейното провеждане. Други причини за отказ от включване в доброволчески инициативи са ценностни бариери или обстоятелства от ежедневието на респондентите, които ги възпират от участие. Такива например са липсата на време, поради неотложни ангажименти, припознаването на каузата и оценката на личните умения. 9 % от анкетирания не биха участвали в определени инициативи, защото нямат достатъчно финансови средства, с които да го обезпечат. В много по-малка

степен отражение върху поведението има неодобрението на организаторите на инициативата – 7 %

Изводи:

Изследването е обхванало голяма част от целевата група и е изпълнило целта си да даде информация за степента на готовност на учениците за участие в доброволчески и благотворителни инициативи.

В изследваната съвкупност има ясна представа за същността на доброволчеството. То се свързва с безвъзмездно полагане на труд, оказване на помощ на нуждаещи се. Анкетирания го свързват със състрадателност, съпричастност и взаимопомощ. Разглеждат го като възможност да се отдадеш на другите, да помагаш, без да очакваш нещо в замяна, да участваш в промяната на общността, средата, организацията и взаимоотношенията между хората.

Почти всички от респондентите са изразили готовността си да се включат в различни доброволчески инициативи като помагане на възрастни хора, сираци, болни деца или деца със специални потребности, почистване на замърсени райони, набиране на средства за благотворителни цели.

Основаната мотивация за тях са положителните емоции, чувството на лично удовлетворение и нови запознанства и контакти, както и възможността да пътуват и да посетят нови места.

В изследваната съвкупност доминира мнението, че работата с доброволци е запазена територия за гражданските организации и това значително се припокрива с действителността. Доброволчеството е широко разпространена практика в дейността на гражданския сектор на местно или международно равнище и трудно си намира място в публичния. Към гражданския сектор са причислени и религиозните институции и читалищата, отчитайки спецификите на тяхната дейност и статут.

Училището и семейството са натоварени с най-големи очаквания за възпитаване на доброволчески дух в подрастващите. В много по-малка степен такива очаквания има към медиите и религиозните институции.

Необходимо е да се анализират причините за отказ от включване в доброволчески инициативи и да се работи по-усилено върху привличането и включването на учениците в дейности от този вид.

Приложение 1

